

ТРИРІЧНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ КУРСІВ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В РАДІОЛОГІЇ

М. І. Спужак, О. П. Шармазанова

Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків, Україна

Післядипломна підготовка лікаря-рентгенолога включає безперервне навчання — спеціалізацію, передатестаційні цикли, тематичне удосконалення, конгреси, конференції, симпозіуми, самостійне навчання.

В зв'язку з вище наведеним кафедра променевої діагностики ХМАПО разом з НМАПО, Асоціацією радіологів України і центром рентгенівських технологій організували в 2010 році **Українську школу безперервної післядипломної освіти в радіології**. Головою педагогічної ради школи вибраний зав. кафедри променевої діагностики ХМАПО проф. М. І. Спужак. Мета школи — продовжити безперервне навчання з радіології у вигляді 2-денних курсів разом з науково-практичною конференцією. Слухачі школи — переважно молоді фахівці з променевої діагностики.

Курси проводились два рази на рік в різних регіонах України. За 3 роки проведено всього 6 таких курсів, що включали лекційні курси і проведення майстер-класів.

Перші курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології проведені 21-22 травня 2010 року в м. Кам'янець-Подільському співробітниками кафедри променевої діагностики ХМАПО (проф. М. І. Спужак, проф. О. П. Шармазанова, проф. Ю. Т. Кіношенко, доц. І. О. Крамний, доц. І. О. Вороньжев, доц. Р. Ю. Чурилін, ас. В. В. Шаповалова) і присвячені **променевої діагностиці патології легень, особливо у дітей, і опорно-рухового апарату**.

1-ий лекційний курс: "Рентгенодіагностика патології легень": "Рентгенодіагностика гострих запальних захворювань легень у дітей" (доц. Крамний І. О.), "Рентгенодіагностика захворювань органів дихання у немовлят" (доц. Вороньжев І. О.), "Променева діагностика нагнійних захворювань легень" (доц. Чурилін Р. Ю.).

2-ий лекційний курс "Променева діагностика захворювань опорно-рухового апарату": "Класифікація, частота та причини остеопорозу" (проф. Шармазанова О. П.), "Променеві методи діагностики остеопорозу" (проф. Шармазанова О. П.), "Традиційна рентгенографія у діагностиці пухлин кісток" (проф. Спужак М. І.).

Окремо була прочитана лекція проф. Ю. Т. Кіношенко на тему "Сучасний" рак шлунка та можливості рентгенодіагностики малих форм".

Майстер-класи: "Діагностичні помилки при захворюваннях легень", "Діагностичні помилки при захворюваннях легень у немовлят" (ас. Шаповалова В. В.), "Рентгеносеміотика в остеології" (проф. Шармазанова О. П.).

В лекціях і майстер-класах приділялась основна увага можливостям традиційного рентгенологічного дослідження в діагностиці захворювань легень і системи опори та руху. Проф. Мечев Д. С. на початку курсів доповів про зміни у системі безперервної медичної освіти радіологів України і нові вимоги до неї.

Другі курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології проведені в Харківській області в санаторії "Березівські мінеральні води" 12-13 листопада 2010 року. В цій школі крім співробітників кафедри променевої діагностики ХМАПО (проф. М. І. Спужака, проф. О. П. Шармазанової, доц. Крамного І. О., доц. Вороньжева І. О., доц. Бортного М. О.) брали участь провідні фахівці Харківщини (проф. Р. Я. Абдуллаєв, доц. В. О. Стегній, доц. Р. М. Спужак, зав. рентгеновідділенням ІЗНХ АМНУ Панченко О. В.) і Києва (проф. Рогожин В. О., проф. Григор'єва Н. В., доц. Коваленко Ю. М.). Курси були присвячені ювілею Голови педагогічної ради школи, завідуючому кафедрі променевої діагностики проф. Спужаку М. І.

1-ий лекційний курс "Променева діагностика захворювань опорно-рухового апарату": "Метаболічні та ендокринні захворювання кісток. Променева діагностика" (проф. Спужак М. І.), "Остеопороз: епідеміологія, клініка, профілактика, лікування" (д. м. н. Григор'єва Н. В.), "Нове покоління цифрових рентгенівських систем з оптимізацією якості діагностичних зображень" (доц. Коваленко Ю. М.).

2-ий лекційний курс "Променева діагностика невідкладних станів черевної порожнини": "Рентгенодіагностика гострих станів черевної порожнини у дорослих" (доц. Бортний М. О.), "Рентгенодіагностика невідкладних станів черевної порожнини у дітей" (доц. Вороньжев І. О.), "УЗ-діагностика невідкладних станів черевної порожнини" (проф. Абдуллаєв Р. Я.), "КТ- і МРТ-діагностика невідкладних станів черевної порожнини" (к. м. н. Воробйов В. В.).

3-ій лекційний курс "Променева діагностика патології легень": "Променева диференційна діагностика поодиноких кулястих утворів легень" (доц. Спужак Р. М.), "Променева діагностика закритих

травматичних ушкоджень легень" (проф. Шармазанова О.П.), "Променева діагностика набряку легень" (доц. Крамний І.О.), "Променева діагностика тромбоболій легеневої артерії" (доц. Бортний М.О.).

Майстер-класи: "Променева діагностика гіперпаратиреозу: складнощі та помилки" (проф. Шармазанова О.П.), "Діагностичні помилки при захворюваннях черевної порожнини" (доц. Бортний М.О.), "Променева діагностика закритих ушкоджень грудної клітки" (Панченко О.В.).

На цій школі демонструвалися цікаві випадки з практики рентгенологів різних областей України: тубулярно-ворсинчаста аденома низхідного відділу ободової кишки" (Киницька А.Я., м.Хмельницький). "Вроджена діафрагмальна грижа" (Іщук Ю.В., м. Київ), "Незріла периферична нейроектодермальна пухлина (пухлина Аскіна)" (М.І.Дьолог, м. Тячів Закарпатської області), "Набута кіста правої легені у немовляти як ускладнення атрезії стравоходу з нижньою трахеостравохідною норницею" (Іщук Ю.В., м. Київ).

Треті курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології проведені в с.м.т Кореїз (санаторій Місхор) 3-4 червня 2011 р. Загальна тема — "Променева діагностика в онкології"

Крім співробітників кафедри променевої діагностики ХМАПО (проф.М.І.Спузяк, проф.О.П.Шармазанова, проф. Ю.Т.Кіношенко, доц.І.О.Крамний, доц. Р.Ю.Чурилін, доц. М.О.Бортний, ас. В.В.Шаповалова) брали участь чл.-кор. АМНУ Пилипенко М.І., доц. Спузяк Р.М. (м. Харків, ІМП АМНУ) наук.співроб. Я.О.Головіна (м. Харків, ІПХС ім.проф. М.І.Ситенка АМНУ), проф. В.О.Рогожин, проф. Мечев Д.С., проф. Гончар О.А., проф. Бабкіна Т.М., Божок Є.М (всі м. Київ), к.м.н. Рябикін О.В. (Німеччина), Мякіньков В.Б., (м. Херсон).

1-й лекційний курс "Променева діагностика пухлин легень і середостіння": "Рентгенодіагностика раку легень" (доц. Спузяк Р.М.), КТ в діагностиці екстранодального ураження при лімфомах (Титоренко Р.С.), "Стадіювання раку легень згідно останньої класифікації TNM з використанням комп'ютерної томографії" (д.м.н. Рогожин В.О.), "Променева діагностика пухлин середостіння у дітей" ((доц. Крамний І.О.), "Проблеми морфометричної оцінки за груднинної залози. Тимомегалія та пухлини" (проф. Гончар О.А.).

2-й лекційний курс "Променева діагностика пухлин опорно-рухового апарата": "Класифікація та біологічна характеристика пухлин кісток" (проф. Спузяк М.І.), "Методи лікування злоякісних пухлин кісток. Значення променевого дослідження" (Головіна Я.О.).

3-й лекційний курс "Променева діагностика в онкології":

"Променева діагностика в радіаційній онкології" (чл.-кор. Пилипенко М.І.), "Рентгенівська і ультразвукова діагностика пухлин грудної залози" (Мякіньков В.Б.), "Інтервенційні втручання при пухлинах грудної залози" (Божок Є.М.), "Стадіювання рака сечового міхура" (Косенко О.М.).

На 3-й школі було проведено найбільшу

кількість **Майстер — класів:** "Променева діагностика пухлин легень" (Милян Ю.П.), "Радіонуклідна діагностика в онкології" (проф. Мечев Д.С.), "Променева діагностика метастатичних уражень кісток" (проф. Шармазанова О.П.), "Променева діагностика пухлин нирок" (ас. Мангов А.В.), "Променева діагностика пухлин грудної залози" (Мякіньков В.Б.).

Випадки з практики демонстрували доц. Бортний М.О. "Множинна лімфома шлунка" (м. Харків) і Белая Н.С. "Карцинома кори наднирничкової залози" (м. Дніпропетровськ).

Четверті курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології проведені в м. Полтава 30 вересня — 1 жовтня за темою "Променева діагностика легеневого і позалегеневого туберкульозу".

Крім співробітників кафедри променевої діагностики ХМАПО (проф. М.І.Спузяк, проф. О.П.Шармазанова, доц. І.О.Крамний, доц. І.О.Вороньжев, доц. Р.Ю.Чурилін, доц. Бортний М.О., ас. В.В.Шаповалова), брали участь проф. С.О.Черенько (м. Київ), проф. І.О.Сиренко, доц. Л.О.Суханова, доц. Р.М. Спузяк (м. Харків), проф. О.П. Мягков (м. Запоріжжя), проф. О.М.Шкондін (м. Луганськ), Н.В.Дереш (м. Тернопіль).

1-ий лекційний курс "Променева діагностика легеневого туберкульозу": "Актуальні питання дитячої фтизіатрії" (проф. Сиренко І.О.), "Сучасні вимоги до виявлення і діагностики туберкульозу" (проф. Черенько С.О.), "Променева діагностика туберкульозу органів дихання у дітей" (доц. Суханова Л.А.), "Променева діагностика та диференційна діагностика туберкульозу легень" (проф. Мягков О.П.), "Променева діагностика змін в легенях при поєднанні туберкульозу та раку" (доц. Спузяк Р.М.), "Променева діагностика коніотуберкульозу" (проф. Шкондін О.М.), "Променева діагностика змін легень у ВІЛ-інфікованих і хворих СНІДом" (доц. Чурилін Р.Ю.).

2-ий лекційний курс "Променева діагностика позалегеневого туберкульозу":

"Променева діагностика туберкульозу нирок" (доц. Крамний І.О.), "Диференційна діагностика абдомінального туберкульозу та схожих з ним захворювань" (доц. Вороньжев І.О.), "КТ діагностика абдомінального туберкульозу" (Дереш Н.В.)

3-ій лекційний курс "Променева діагностика кістково-суглобового туберкульозу":

"Променева діагностика кістково-суглобового туберкульозу" (проф. Спузяк М.І.), "Рентгенодіагностика туберкульозних спондилітів" (проф. Шармазанова О.П.), "КТ і МРТ діагностика туберкульозного спондиліту та його ускладнень" (проф. Мягков О.П.).

Майстер-класи: "Диференційна променева діагностика вогнищового туберкульозу легень" (доц. Чурилін Р.Ю.), "Диференційна променева діагностика інфільтративного туберкульозу легень" (ас. Шаповалова В.В.) "Променева діагностика запальних захворювань нирок" (ас. Мангов А.В.), "Променева диференційна діагностика туберкульозних артритів" (проф. Спузяк М.І.), "Променева диференційна діагностика туберкульозних спон-

дилітів" (проф. Шармазанова О.П.).

П'яти курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології проведені в санаторії Місхор с.м.т Корейз АР Крим 18-19 травня 2012 р. Загальна тема — "Променева діагностика захворювань голови та шиї".

Крім співробітників кафедри променевої діагностики (проф. М.І.Спузяка і проф. О.П.Шармазанової) брали участь проф. Рогожин В.О., чл.-кор. АМНУ Дикан І.М., проф. Бабкіна Т.М., к.м.н. Костриця Р.Б., Макєєв С.С., Балашов С.В. (м.Київ), к.м.н. Воробйов В.В. (м.Харків), Миронова Ю.А. (м.Сімферополь).

1-ий лекційний курс "Променева діагностика травм голови і шиї": "Рентгенодіагностика травматичних пошкоджень черепа" (проф. Спузяк М.І.), "МСКТ в діагностиці травматичних пошкоджень головного мозку" (проф. Рогожин В.О.), "Променева діагностика травматичних ушкоджень шийного відділу хребта" (проф. Шармазанова О.П.), "Головний біль нетравматичного ґенезу як показання для радіологічної візуалізації" (Миронова Ю.А.), "Технологічні можливості підвищення якості та безпеки рентгенологічних досліджень" (Балашов С.В.).

2-ий лекційний курс "Променева діагностика захворювань голови та шиї": "Променева діагностика раку гортані" (чл.-кор.Дикан І.М.), "Променева діагностика синуситів" (проф. Бабкіна Т.М.), "Радіонуклідна діагностика пухлин головного мозку" (Макєєв С.С.).

3-ий лекційний курс "Променева діагностика захворювань головного мозку": "Сучасні можливості МСКТ та МРТ в діагностиці гострих інсультів головного мозку" (проф. Рогожин В.О.), "МР-спектроскопія головного мозку" к.м.н. Воробйов В.В.).

Майстер-класи: "Інтра- та екстремедулярні пухлини шийної локалізації: особливості діагностики та хірургічного лікування" (к.м.н. Костриця Р.Б.), "Можливості МРТ в діагностиці епілепсії та епілептиформних синдромів" (к.м.н. Воробйов В.В.).

Шості курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології проведені в м. Луганську 26-27 жовтня 2012 р. Загальна тема - "Променева діагностика в артрології".

Крім співробітників кафедри променевої діагностики (проф. М.І.Спузяка, проф. О.П.Шармазанової, ас. Н.С.Лисенко) брали участь проф. О.М. Шкондін, Д.В.Івченко (м. Луганськ), проф. В.О. Танькут, к.м.н. С.О.Пономаренко (м. Харків), доц. Ю.М.Коваленко (м. Київ), к.м.н. Л.В.Мирончук, В.В.Логвиненко (м. Дніпропетровськ), І.В. Єрошенко (м. Краматорськ).

В Луганську навіть на науково-практичній конференції лекційний курс був присвячений променевій діагностиці в артрології: "Епідеміологія, клініка і діагностика захворювань великих суглобів" (проф. Танькут В.О.), "Класифікація і загальна рентгеносеміотика захворювань суглобів" (проф. Спузяк М.І.), "Ультрасонографія в діагностиці захворювань суглобів" (к.м.н. Пономаренко С.О.), "МРТ діагностика захворювань суглобів" (Єрошенко І.В.), "Епідеміологія, клініка і променева діагнос-

тика ревматоїдного артриту" (проф. Спузяк М.І.), "Рентгенодіагностика змін суглобів при псоріазі" (проф. Спузяк М.І.).

1-й лекційний курс 6-ї школи "Променева діагностика дистрофічних захворювань суглобів": "Остеоартроз і остеопороз: можливості променевих методів дослідження" (проф. Шармазанова О.П.), "Зміни кісток і суглобів при фізичних навантаженнях та дії виробничої вібрації" (проф. Шкондін О.М.), "Променева діагностика захворювань суглобів в практиці медико-соціальної експертизи" (проф. Шармазанова О.П.), "Дегенеративно-дистрофічні захворювання суглобів та методи їх оперативного лікування" (проф. Івченко Д.В.).

2-й лекційний курс "Променева діагностика травматичних ушкоджень суглобів": "Променева діагностика травматичних ушкоджень плечового суглоба" (Логвиненко В.В.), "Променева діагностика наслідків травм ліктьового суглоба" (к.м.н. Мирончук Л.В.), "МРТ діагностика травматичних ушкоджень колінного суглоба" (Єрошенко І.В.).

3-й лекційний курс "Променева діагностика в педіатричній артрології": "Променева діагностика остеохондропатій" (проф.Спузяк М.І.), "Рентгенодіагностика хвороби Ерлахера-Блаунта" (ас.Лисенко Н.С.), "Множинний асептичний некроз кісток стоп у дітей" (проф.Шармазанова О.П.).

Майстер-класи: "Диференційна променева діагностика дистрофічних захворювань суглобів" (проф. Шармазанова О.П.), "Променева діагностика захворювань кульшових суглобів у дітей" (ас. Лисенко Н.С.).

Крім того, демонструвалися цікаві випадки з областей: "Променева діагностика асептичного некрозу голівки стегнової кістки у дорослих" (к.м.н. Грицай А.О., м. Луганськ), "Променева діагностика гіганто-клітинної пухлини надколінка" (Златник Р.В., м. Харків), "Подагричний поліартрит з ураженням хребта" (Чуканов Є.М., м.Луганськ).

Відвідуваність курсів Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології складала від 126 до 240 рентгенологів практично зі всіх областей України. Після кожної школи проводилось безіменне анкетування і опитування слухачів відносно тематики і змісту прочитаних лекцій і проведених майстер-класів. Аналіз отриманої інформації показав високу оцінку проведених шкіл, високий професіоналізм доповідачів і значну зацікавленість променевих діагностів в проведенні таких курсів. Зокрема відмічалось значення лекцій і майстер-класів, в яких не тільки показувались можливості сучасних променевих методів візуалізації (комп'ютерної рентгеновської та магнітно-резонансної томографії, ультразвукового і радіонуклідного методів), а і приділялась значна увага традиційному рентгенологічному дослідженню, яке залишається в більшості випадків провідним і доступним методом діагностики захворювань різних органів та систем. Відгуки про проведення курсів Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології неодноразово були опубліковані в наших журналах.

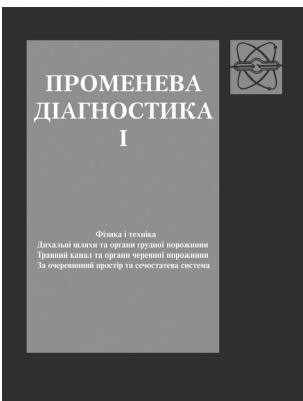
Необхідно відмітити, що за 6 років існування

школи було прочитано 66 лекцій (77,6%) і проведено 19 майстер-класів (22,4%), причому 42,4% лекцій і 73,7% майстер-класів були проведені силами кафедри променевої діагностики ХМАПО, тобто практично половина зі всіх доповідей (49,4%) зроблена викладачами кафедри променевої діагностики Харківської медичної академії післядипломної освіти, тільки 9,4% доповідей зроблені викладачами Київської медичної академії післядипломної освіти і 41,4% іншими фахівцями. Лише 3 лекції, які були заявлені в програмах шкіл, не були прочитані. Загалом Харківська школа променевих діагностів, ортопедів-травматологів та фізизіатрів забезпечи-

ла проведення 65,9% лекцій і майстер-класів.

Оцінюючи трирічний досвід проведення такої школи, необхідно відмітити, що, поряд зі спеціалізацією, передатестаційними циклами, циклами тематичного удосконалення, участю в конгресах, з'їздах, науково-практичних конференціях і самостійному навчанню, курси Української школи безперервної післядипломної освіти з радіології сприяють покращенню рівня професійної підготовки променевих діагностів. Такі курси слід проводити і в майбутньому в різних регіонах України.

НОВІ КНИГИ

Променева діагностика: [В 2 т.] / Коваль Г.Ю., Мечев Д.С., Сиваченко Т.П. та ін. / За ред. Г.Ю. Коваль. — К.: Медицина України, 2009. — Т.1. — 832 с.: іл. ISBN 978-966-8796-13-5

Пропонований двотомний підручник з променевої діагностики на сьогодні не має аналогів у вітчизняній літературі та літературі країн СНД. У двотомнику викладено фізичні основи методів променевої діагностики, основні відомості з променевої анатомії та семіотики відповідно до способу діагностичної візуалізації (рентгенологічного, комп'ютерно-томографічного, магнітно-резонансного, ультразвукового, радіонуклідного). Висвітлено диференціально-діагностичні ознаки захворювань за органами і системами з алгоритмом променевих досліджень. Визначено дози променевого іонізуючого навантаження на організм, способи захисту від його дії та показання для застосування альтернативних неіонізуючих методів променевої діагностики.

Підручник суттєво допрацьовано та доповнено порівняно з першим виданням (1998 р). Розширені відомості з УЗ-, КТ- та МРТ-діагностики захворювань серцево-судинної системи та інших органів і систем. Створено розділ з інтервенційної радіології. Необхідність цього перевидання зумовлена швидким розвитком нових технологій та основних методів променевої діагностики. Значно розширений та покращений ілюстративний матеріал.

Двотомник базується на узагальненні сучасних досягнень, висвітлених у літературі, та результатах багаторічного досвіду роботи колективу кафедри радіології (1999-2007) Національної медичної академії післядипломної освіти (НМАПО). Він закладає підвалини в формуванні фахівця-радіолога, оснащеного інтегральними знаннями у всіх галузях променевої діагностики: рентгенології, комп'ютерної та магнітно-резонансної томографії, ультразвукової і радіонуклідної діагностики. Отримані знання допоможуть вибрати оптимальний алгоритм дослідження і, відповідно, прискорити і покращити діагностику. Підручник сприятиме стандартизації української термінології в усіх галузях променевої діагностики.

Для радіологів — фахівців з рентгенології, комп'ютерної томографії, радіонуклідної, магнітно-резонансної та ультразвукової діагностики, а також терапевтів, фізизіатрів, хірургів, ортопедів-травматологів, урологів, акушерів-гінекологів та інших.

Авторський колектив I тому: Коваль Г.Ю. д.м.н. професор, Мечев Д.С. д.м.н. професор, Сиваченко Т.П. д.м.н. професор, Загородська М. М. д.м.н. професор, Антонова Р.А. к.м.н. доцент, Виноградов С.Ю. к.м.н. доцент, Гладка Л.Ю. к.м.н. доцент, Гончар О.А. д.м.н. професор, Грабовецький С.А., Гудим-Левкович В.В. к.м.н. доцент, Коваленко Ю.М. к.т.н., Карева О.О. к.м.н. доцент, Кригін Ю.А. к.м.н. доцент, Літвінова Г.С. к.м.н. доцент, Мірошніченко С.І. д.т.н. професор, Пойда З.С. к.м.н. доцент, Остапенко Т.А. к.м.н. доцент, Романенко В.А. к.м.н. доцент, Топчій Т.В. д.м.н. професор, Ящик В.І. к.м.н. доцент.

Автори та упорядники атласів: Іванков О.П., к.м.н., Рогожин В.О., д.м.н.

Рецензенти: Ю.Т. Киношенко д.м.н., професор, М.С. Каменецький д.м.н., професор, О.П. Шармазанова д.м.н., професор, М.І. Спужак д.м.н., професор, М.М. Ткаченко д.м.н., професор.

Редактори: Л.Ф. Петрова, Т.І. Чорниш

Замовити книги можна за телефоном: +38044 503-04-39